

UNIVERSITETET
I OSLO

Obligasjonsrett vår 2009

Dag 8 (20. januar): Ansvarsgrunnlag
v/ professor Are Stenvik

Generelt om kontrakterstatningsansvaret

- Kontraktsansvar: Ansvar for tap på kreditors hånd forårsaket av oppfyllellesvikt som debitor er ansvarlig for
- Grunnvilkår for erstatning (19.1)
 - kontraktsbrudd
 - ansvarsgrunnlag
 - erstatningsmessig tap
 - adekvat årsakssammenheng
- Ansvarsgrunnlagene
 - avtalefestet ansvar
 - lovfestet og ulovfestet ansvar
 - skyldansvar – culpa (19.2)
 - kontrollansvar (19.4)
 - andre objektive ansvarsformer (19.3–19.5)

Ansvar i og utenfor kontrakt (19.1)

- Kontraktsbruddsansvar og deliktsansvar
- Foreldelse, jf. Rt. 2000 s. 679 (Investa); Rt. 2001 s. 1702 (Fearnley & Eger); Rt. 2006 s. 1705 (Asker politistasjon); Rt. 2006 s. 983 (Kirkeveien), Rt. 2007 s. 1236 (bussbrann), Rt. 2007 s. 1665 (Securitas)
- Ansvar for skadevoldende egenskaper – produktansvarsloven, jf. Rt. 1993 s. 1201 (lettbetongblokk); Rt. 1972 s. 1350 (E-vitamin); Rt. 2004 s. 675 (agurkpinne)
- Deliktsansvar for kontraktsytelser? Rt. 2008 s. 1078 (eierskifteforsikring)

Generelt om skyldansvaret (19.2.1)

- Utgangspunktet: skyld gir grunnlag for ansvar
- Det alminnelige ansvarsgrunnlag: uaktsomhet (culpa); ansvar for uforsvarlige handlinger og unnlatelser
- Skyldansvarets praktiske betydning:
 - kontraktsforhold som ikke er undergitt strengere ansvarsregler, f.eks. entreprise, jf. Rt. 1972 s. 449 (Nordstrandveien)
 - omsorgsforpliktelser (herunder lojalitetsforpliktelser), f.eks. Rt. 1970 s. 1059 (knutelin)
 - tapsposter som ikke dekkes av strengere ansvarsregler, f.eks. indirekte tap
- Vurderingstema: Om skadevolder *kunne* og *burde* handlet annerledes. Kreditors berettigede forventninger

Skyldvurderingen (19.2.1)

- Objektiv vurdering: Hvilke forventninger kan med rimelighet stilles til en kontraktspart i skadevolders posisjon? Rt. 2000 s. 679 (Investa); Rt. 1994 s. 1430 (advokatfullmektig)
- Grunnlaget for handlenormen
 - kontrakten, jf. Rt. 2000 s. 679 (Investa)
 - bransjenormer, sikkerhetsforskrifter mv., jf. Rt. 2003 s. 696 (Ivaran); Rt. 2001 s. 1702 (Fearnley & Eger); Rt. 1982 s. 1357 (Nortex)
 - ulovfestede lojalitetskrav (krav til god forretningsskikk)
- Skjønnsmessig vurdering, momenter:
 - synbar risiko for skade, Rt. 2004 s. 675 (agurkpinne)
 - handlingsalternativene, jf. Rt. 1998 s. 1815 (Sties)

Skyldvurderingen (forts.)

- Betydningen av debtors subjektive forhold:
 - subjektive forutsetninger, Rt. 1994 s. 1430 (advokatfullmektig); Rt. 1989 s. 1318 (testament); Rt. 2007 s. 983 (Reno-Vest)
 - særlige kvalifikasjoner, jf. Rt. 2000 s. 679 (Investa)
 - faktisk villfarelse, jf. Rt. 2005 s. 257 (EpiLight)
 - rettsvillfarelse, jf. Rt. 1994 s. 1617 (Stabil Fabrikker); Rt. 2000 s. 632 (Østfold Energi)
- Betydningen av kreditors forhold
 - kreditors profesjonalitet, jf. Rt. 2003 s. 400 (Fearnley Fonds); Rt. 1988 s. 7 (eiendomsmegler); Rt. 2000 s. 679 (Investa); Rt. 2003 s. 1312 (Tenk-Bygg)

Kvalifiserte skyldformer (19.2.3)

- Betydning
- Forsett: hensiktsforsett og sannsynlighetsforsett (debitor har ansett det som sannsynlig at handlingen eller unnlåtelsen innebærer kontraktsbrudd)
 - kreves forsett med hensyn til den rettslige bedømmelsen av handlingen eller unnlåtelsen? (19.5.3)
 - kreves forsett med hensyn til skadefølgen?
 - hvem må ha utvist forsett?
- Grov uaktsomhet: markert avvik fra forsvarlig handlemåte, jf. Rt. 1989 s. 1318 (testament); Rt. 2006 s. 321 (tørrfisk)
 - momenter: forpliktelsens karakter, risikoen for skade, skadens størrelse

Ansvar for kontraktshjelpere (19.3)

- Ansvar for arbeidstakere, jf. skl. § 2-1
- Kontraktshjelperansvaret: debitor identifiseres med sine kontraktshjelpere, jf. Rt. 1986 s. 1386 (Block Watne)
- Grunnvilkår: må gjelde en brudd på forpliktelse som påhviler debitor
- Personkretsen (19.3.2)
 - Utgangspunkt: Identifikasjon med alle kontraktshjelpere (ansatte, selvstendige oppdragstakere, meglere, leverandører, tilfeldige hjelpere etc.)
 - Unntak for hjelpere som har oppfylt før kontraktsinngåelsen (retroaktivt kontraktshjelperansvar), jf. Rt. 2005 s. 257 (EpiLight)
 - Unntak etter en skjønnsmessig helhetsvurdering, momenter:
 - hvor sentral kontraktsforpliktelse det gjelder
 - hvor stor valgfrihet debitor har hatt ved valg av kontraktshjelper
 - om valget var aksentert av eller synbart for kreditor

Kontraktshjelperansvaret (forts.)

- Kravet om tilknytning til oppdraget (19.3.4)
 - Debitor svarer også for hjelpere som har gått utenfor sin fullmakt eller sitt oppdrag, jf. Rt. 1959 s. 849 (læregutt), men det må foreligge **saklig tilknytning** til de tildelte oppgaver, og kontraktshjelperen må ikke ha gått ”utenfor det som er **rimelig å regne med**”, jf. Rt. 1996 s. 385 (vaktmester); Rt. 2000 s. 211 (DnB); Rt. 2007 s. 1665 (Securitas); Rt. 2008 s. 755 (hjemmehjelp)
 - Ansvar for informasjon fra kontraktshjelpere: Kreditor kan bare bygge på informasjonen om han var i god tro
- Ansvarsvurderingen (19.3.3)
 - Utgangspunkt: Debitor skal bedømmes som om han selv hadde utført handlingen eller unnlåtelsen, jf. Rt. 2000 s. 679 (Investa)